

## GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 12/2008 rd

**Regeringens proposition med förslag till lagar  
om ändring av lagen om integritetsskydd i ar-  
betslivet och om upphävande av 2 mom. i ikraft-  
trädandebestämmelsen i en lag om ändring av  
personuppgiftslagen**

*Till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet*

### INLEDNING

#### *Remiss*

Riksdagen remitterade den 11 mars 2008 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om integritetsskydd i arbetslivet och om upphävande av 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av personuppgiftslagen (RP 19/2008 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.

#### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- regeringsråd Raila Kangasperko, arbets- och näringsministeriet
- lagstiftningsråd Helena Hynynen, justitieministeriet
- professor Mikael Hidén
- professor Olli Mäenpää
- professor Tuomas Ojanen
- professor Kaarlo Tuori.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av  
— professor Niklas Bruun.

### PROPOSITIONEN

Regeringen förslår att lagen om integritetsskydd i arbetslivet kompletteras med bl.a. en bestämmelse om på vilka villkor arbetsgivaren har rätt att behandla personkreditupplysningar som gäller en arbetssökande som valts till en uppgift eller en arbetstagare eller tjänsteman som byter arbetsuppgifter, när personen ska arbeta med sådana uppgifter som kräver särskild tillförlitlighet och som i och med sin karaktär är förknippade med möjligheten att eftersträva olaglig ekonomisk vinning. Syftet med bestämmelsen är att arbetssökande och arbetstagare ska bedömas en-

bart utifrån sådana upplysningar som kan ha relevans för skötseln av arbetsuppgifterna.

Regeringen föreslår att ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av personuppgiftslagen upphävs i detta sammanhang. Enligt bestämmelsen ska det upphävida 20 § 4 mom. tillämpas när personkreditupplysningar om en arbetssökande eller arbetstagare lämnas ut till arbetsgivaren.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft våren 2008.

I motiven till lagstiftningsordning presenterar regeringen sin bedömning av hur bestämmelserna förhåller sig till skyddet för privatliv och personuppgifter i grundlagens 10 § 1 mom., egendomsskyddet i grundlagens 15 § och frihe-

ten enligt grundlagens 18 § 1 mom. att välja arbete och yrke samt förbudet mot olagligt avskedande i 3 mom. i samma paragraf. Regeringen anser att lagförslagen kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Motivering*

#### *Allmänt*

Personkreditupplysningarna har börjat spela en allt viktigare roll i arbetslivet, särskilt för bedömningen av en persons tillförlitlighet vid anställningar. Syftet med lagförslaget är att skapa spelregler och villkor för arbetsgivarens rätt att behandla personkreditupplysningar om arbetssökande och arbetstagare. Bestämmelserna kompletterar kreditupplysningslagen då det gäller arbetslivet. Regeringen föreslår att till lagen om integritetsskydd i arbetslivet läggs en ny 5 a § som räknar upp de fall där det krävs särskild tillförlitlighet och där arbetsgivaren har rätt att få tillgång till och använda personkreditupplysningar enligt 4 kap. i kreditupplysningslagen.

Bestämmelserna är betydelsefulla med tanke på det skydd för privatlivet och personuppgifter som 10 § 1 mom. i grundlagen föreskriver men delvis också på grund av egendomsskyddet i grundlagens 15 §. Därför måste man ta ställning till om de uppfyller de allmänna kriterierna för begränsning av grundläggande fri- och rättigheter.

De föreslagna bestämmelserna uppfyller på det hela taget kravet på att lagfästa bestämmelser ska vara exakta och noga avgränsade, menar utskottet, i och med att de personkretsar som arbetsgivarens rätt gäller är exakt angivna. Eftersom syftet är att skydda arbetsgivares eller deras kunders egendom finns det en godtagbar grund för bestämmelserna.

#### *Behandling av personkreditupplysningar*

Enligt 5 a § i lagförslag 1 ska arbetsgivaren ha rätt att få tillgång till och använda personkredit-

upplysningar om en arbetssökande som valts till en uppgift, när denna ska arbeta med uppgifter som kräver särskild tillförlitlighet. Men rätten att få uppgifter är inte villkorad i bestämmelsen. Enligt propositionsmotiven gäller som kriterium för att få upplysningar relevanskravet i den gällande 3 §. Dessutom ska upplysningarna ha direkt samband med den anställdes arbetsavtalsförhållande eller ha att göra med bl.a. arbetsuppgifternas särskilda natur. Den bestämmelsen har grundlagsutskottet medverkat till (GrUU 9/2004 rd, s. 3/I och GrUU 27/2000 rd, s. 2/I).

Personuppgifter ska enligt 4 § i den gällande lagen i första hand samlas in hos arbetstagaren själv, men i praktiken begärs upplysningarna av företag som får och behandlar personkredituppgifter. Av propositionens motiv framgår det att arbetsgivaren inte är skyldig att begära personkreditupplysningar, men bestämmelsen leder inte heller till en allmän förpliktelse för den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister att lämna ut kreditupplysningar till en arbetsgivare, "utan utlämnande av upplysningar ska grunda sig på gällande praxis". Innan upplysningar lämnas ut ska den registeransvarige "på ett sakligt sätt" ta reda på att mottagaren har laglig grund att använda dem. Utlämnandet av kreditupplysningar kräver alltså en viss prövning. Men hur de registeransvariga ska ta reda på personkreditupplysningarnas användningsändamål är ganska oklart.

Utskottet anser att bestämmelsen lämpligen bör preciseras genom att villkoren för att få och använda personkreditupplysningar kompletteras med att upplysningarna ska vara nödvändiga för att den arbetssökandes tillförlitlighet ska kunna bedömas. Då ska den registeransvarige i sin bedömning av om arbetsgivaren har en laglig

grund att få och använda upplysningarna eller inte ta hänsyn till arbetsuppgifternas art och sammantagna betydelse. Utskottet anser att början av den föreslagna 5 a § kunde lyda exempelvis som följer: "Arbetsgivaren har rätt att få tillgång till och använda sådana personkreditupplysningar *enligt* 4 kap. i kreditupplysningslagen (527/2007) *som behövs för att bedöma tillförlitligheten hos en arbetssökande som har valts till en uppgift*, när..."

Enligt 6 punkten i den föreslagna 5 a § är det tillåtet att kontrollera personkredituppgifter om en arbetssökande som i sitt arbete ska bevaka egendom som tillhör arbetsgivaren eller dennes kund. Mot bakgrund av proportionalitetsprincipen förefaller det betänkligt att exempelvis vanlig industribevakning skulle höra till denna kategori. Utskottet menar att bestämmelsen kunde

formuleras så att den bevakade egendomens art kräver särskild tillförlitlighet.

Den föreslagna lagen saknar bestämmelser om ersättning för överlåtelse av uppgifter. För företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet innebär 5 a § som den nu är formulerad ett visst intrång på egendomsskyddet enligt grundlagens 15 §. Lagen måste förses med behöriga bestämmelser om att en skälig ersättning får tas ut för överlåtelse av kredituppgifter, anser utskottet.

Utskottet har inte något att anmärka mot i lagförslag 2.

#### *Utlåtande*

Grundlagsutskottet anser

*att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.*

Helsingfors den 22 maj 2008

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Jacob Söderman /sd  
medl. Tuomo Hänninen /cent  
Elsi Katainen /cent  
Kimmo Kiljunen /sd  
Esko Kiviranta /cent  
Kari Kärkkäinen /kd  
Elisabeth Naclér /sv

Mikaela Nylander /sv  
Tuula Peltonen /sd  
Veijo Puhjo /vänst  
Tapani Tölli /cent (delvis)  
Tuulikki Ukkola /saml  
Ilkka Viljanen /saml  
Antti Vuolanne /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Kalevi Laaksonen.